MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIM MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR. İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 250 KURUŞTUR ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIM MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR

CİLT: 28 — 8 ŞUBAT 1965 — SAYI: 1342

GENELGELER:

İLKÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 326.7(2-B)-32390 — 8-8-1964

6973

Konu: İllerde kullanılan defter ve çizelgelerin tek tip hale sokulması h.

VALİLİKLERE

1 — Beslenme işleri ve eğitimi için illerce kullanılmakta olan defter ve çizelgelerin aynı tip olmasında çeşitli faydalar mülâhaza edilmektedir.

2 — Bu sebeple, Bakanlığımız tarafında nhazırlanan ve tutulması gerekli görülen defter ve çizelge örnekleri ilişik olarak gönderilmiştir.

3 — Halen illerde mevcut defter ve çizelgeler kullanılarak tüketildikten sonra yenilerinin bu örneklere göre bastırılmasını,

4— Yoğaltılan besin maddelerine ait kayıtların muntazam olarak ve günü gününe tutulmasının, ilgilileri hertürlü sorumluluktan kurtarmada ve nalı veren teşkilâtlara inandırıcı bilgi vermede önem taşıdığı daima gözönünde bulundurularak, Millî Eğitim Örgütünde çalışan bütün ilgililerin bu konuda çok titiz ve dikkatli davranmalarını, Millî Eğitim Müdür ve Müfettişlerinin, beslenme eğitimcilerinin ve diğer teftiş yetkisini haiz kimselerin bu hususları sık sık denetlemelerini ve ilgililere gerekli ikaz ve rehberliği yapmalarını önemle rica ederim.

Osman ÜLKÜMEN
İlköğretim Genel Müdürü
Millî Eğitim Bakanı y.

ESAS AMBAR DEPO DEFTERİ

Örnek: 1

Sayfa No :.....................................
Eşyanın Adı:.....................................
Özelliği :.....................................

GİREN

Sıra No:	Depoya girdiği tarih	Mikiarı	Fiatı		Tutarı		Karşılığında verilen alındının		Ne suretle geldiği	Düşünceler
		Birim	Lira	Kr.	Lira	Kr.	Tarih	No.		
1										
2										
3										
4										

ÇIKAN

Sıra No:	Verildiği tarih	Miktarı	Fiatı		Tutarı		Karşılığıda alınan alındının		Verilen okulun İlköğretim Müdürlüğünün adı	Düşünceler
		Birim	Lira	Kr.	Lira	Kr.	Tarih	No:		
1										
2										
3										
4										

Not: 1 — Bu defter Millî Eğitim ve İlköğretim Müdürleri tarafından tutulur.

2 — Her sayfaya bir çeşit besin besin maddesi veya-gereç yazılır.

3 — Sayfa dolduğunda, aynı besin maddesi veya araç-gereç için başka bir sayfa açılır, altında.........sayfadan aktarılmış diye yazılır.

4 — Giren ve çıkan karşılıklı sayfalarda bulunur.

5 — Bu deftere besin maddelerinin net ağırlıkları yazılır.

Not: 2,2 libre (pound) 1 kg. dır.

ESAS AMBAR DEPO YARDIFCI DEFTERİ
(Tutulması İsteğe Bağlıdır)

Örnek: 2

Sayfa No :......................
İlçenin Adı :......................
Okulun Adı :......................

Sıra No.	Verildiği tarih	VERİLEN											Karşılığında alınan			Düşünceler
		Besin maddeleri						Çeşitli araç ve gereçler					Yazının Tarihi	Alındının		
		Süt Kg.	Un Kg.	Mar. Kg.										Tarih	No:	
1																
2																
3																
4																
5																

Not: 1 — Bu defter bir nolu deftere yardımcı defter olup tutulması isteğe bağlıdır.
2 — Millî Eğitim ve İlköğretim Müdürlükleri tarafından tutulur.
3 — İllerin ilçelere, ilçelerin köylere dağıttıkları besin maddesi ile araç ve gereçler işlenir.
4 — Her ilçe veya köye ait bir sayfa açılır, bir nolu defter gibi işlenir.
5 — Besin maddeleri ile araç ve gereçler için ayrı tip alındı kâğıtları kullanıldığından aynı satıra yazılmaz.

Örnek: 3

İLKOKULLARDA BESLENME EĞİTİMİ AMBAR DEFTERİ

Sayfa No :
Ayı :

GİREN									
	Tarih ve günleri	Ambara giren maddelerin cinsleri					Karşılığında verilen alındı kâğıdıdın		Düşünceler
		Süttozu	Un	Margarin					
		Net kg.	Net kg.	Net kg.			Tarih	No:	
1	Geçen aylardan aktarı								
Ay içerisinde girenler 2									
3									
4									
Toplam									
Bu ay içinde yoğaltılan									
Gelecek aya aktarılan									

ÇIKAN									
Tarih ve günleri	Ambardan çıkan günlük besin maddeleri					Öğrenci sayısı	Nöbetçi öğretmeni imza.	Okul Müdürünün imzası	Düşünceler
1									
2									
3									
4									

Not: 1 — Beslenme programına dahil bütün okullar tarafından günü gününe tutulur.
2 — Ay sonunda ilköğretim müdürlüklerine verilecek yoğaltım çizelgesi bu defter kayıtlarına uygun olur.

Örnek 4

BESİN MADDELERİ ALINDI KÂĞIDI

Cilt No :......................

Sayfa No :......................

Nakliyecinin	Teslim edileceğ yer	Nakleden Şoförün
Adı ve Soyadı:	İli:	Adı ve Soyadı: ......
Adresi:	İlçesi	Arabanın plâka No: ......
......	Bucağı	Yüklediği tarih: ......
......	Köyü	İmzası: ......

Yükletilen malın					Varsa hasar miktarı				
Cinsi	Adedi	Miktarı		Düşünceler	Cinsi	Adedi	Miktarı		Düşünceler
		Net Kg.	Bürüt Kg.				Net Kg.	Bürüt Kg.	

Malı yükleten mesul memurun adresi. Malı yükleten mesul memurun adı, soyadı ve imzası.

....

....

Hasar varsa sebebi ve sorumluları hakkında tutanak

Hasarı tesbit edenler: *Adı ve Soyadı* İmzası *Adı ve Soyadı* İmzası (Malı Nakleden Şoförün) *Adı ve Soyadı, İmzası.*

Durumu ve miktarı yukarda yazılı ( ) Kg. besin maddesi .... tarihinde teslim alınmıştır.

Teslim alan mesul memurun

Adı, Soyadı ve Adresi

/ / 196

Teslim alan mesul memurun

Adı, Soyadı, İmazası

(Resmi Mühür)

Örnek: 5

TESLİM ALMA MAKBUZU

(Demirbaş eşyalar ve Besin maddeleri dışındaki diğer hertürlü araç-gereçler için)

Cilt No :....................

Sıra No :....................

Eşyanın adı	Özelliği	Birim Ölçüsü	Miktarı		Düşünceler
			Rakamla	Yazı ile	

Yukarıda adı ve miktarı yazılı .... kalem eşya .... den teslim alınmıştır.

Teslim Alanın

Adresi: ....

Adı ve Soyadı: *İmzası* ....

Örnek: 6

İLKOKULLAR ....DÖNEM YOĞALTIM ÇİZELGESİ

İli :............................

İlçesi :............................

Okulu :............................

Öğrenci Mevcudu:............................

Ambar durumu	Süttozu	Un	Margarin			Duşünceler
Geçen dönemden aktarılan						
Bu dönem içinde gelen						
Toplam						
Bu dönem içinde yoğaltılan						
Gelecek döneme aktrılan						

Not: 1 — Her dönemin son günü iki nüsha düzenlenir,

dosyasında saklanır, diğer nüshası hemen ilköğretim mü dürlüğüne gönderilir.

2 — Bu çizelge, birinci ve ikinci dönem için 3 nolu okul ambar defteri kayıtlarına göre doldurulur. Üçüncü dönemde bu yoğaltım çizelgesi öğretim yılı sonu sayım tutanağının sayıma göre sütunlarındaki kayıtlara bağlı kalınarak doldurulur.

3 — Üçüncü dönemde bu çizelge ile birlikte, sayım tutanağında gönderilir.

/ /196

Okul Müdürü

Adı ve Soyadı

Örnek: 7

İLKOKULLARDAN GELEN (3) NUMARALI YOĞALTIM ÇİZELGELERİNİN BİLEŞİMİNİ GÖSTERİR .... DÖNEME AİT ÇİZELGE

İli :..................

İlçesi:..................

Beslenme programına

dahil olmayan

a) Okul Sayısı :............

b) Öğrenci Sayısı:............

Sıra No:	Okulun Adı	Öğrenci sayısı	Süttozu		Un		Margarin				Düşünceler
			Yoğaltılan	Kalan	Yoğaltılan	Kalan	Yoğaltılan	Kalan			
1											
2											
3											
4											
5											
6											
Toplam											

Not: Okullardan gelen 3 nolu çizelgeler bu çizelgede birleştirilir ve hemen Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderilir.

Okullardan gelen 3 nolu yoğaltım çizelgesindeki kayıtlara uygundur.

/ /196

İlköğretim Müdürü

(........................)

Örnek: 8

ÖĞRETİM YILI SONU BESLENME MADDELERİ SAYIM TUTANAĞI

İlçesi :

Okulu:........................

	Besin maddeleri												Mutfak Malzemeleri		
	Süttozu				Un				Margarin						
Cinsleri	Ambar defteri kayıtlarına gere kg.	Sayıma göre kg.	Fazla kg.	Eksik kg.	Ambar defterine göre kg.	Sayıma göre kg.	Fazla kg.	Eksik kg.	Ambar defterine göre kg.	Sayıma göre kg.	Fazla kg.	Eksik kg.	Cinsleri	Miktarları	Düşünceler

Tarafımızdan yapılan öğretim yılı sonu sayımında okulumuzda yukarıda cins ve miktarları yazılı beslenme maddelerinin bulunduğuna ve bu miktarların 196-196 öğretim yılına aktarıldığına dait tutanaktır. / /196

Okul Müdürü	Öğretmen	Öğretmen
Adı ve Soyadı	*Adı ve Soyadı*	*Adı ve Soyadı*
Mühür - İmza	İmza	İmza

Not: 1 — Beslenme programına dahil okulların müdürleri tarafından öğretim yılı sonunda düzenlenir.

2 — İki nüsha olarak düzenlenir bir nüshası dosyasında saklanır, diğer nüshası ilköğretim müdürlüğüne gönderilir.

3 — Gelecek öğretim yılında, üç No. lu ambar defterine giren sayfasındaki birinci satır bu tutanak kayıtlarına göre geçen yıldan aktarılan olarak işlenir.

4 — Sayım sonunda noksan çıkan besin maddeleri olduğu takdirde noksan çıkma sebebi bu tutanak arkasında ayrı bir tutanakla bildirilecek ve aynı şahıslar tarafından imzalanacaktır.

Örnek: 9

BESLENME VE EĞİTİMİ İŞLERİNDE KULLANILAN TATIŞLARLA İLGİLİ DURUM FİŞİ

1— İli Cinsi Markası Tipi Bölgenize tarihi kullanılma amacı

2 — Motor numarası Şasi No Plâka No 31.12.196 deki Klm. Halen çalışırmı?

3 — Hizmete girişinden buyana rovizyon sayısı ve tarihleri:

4 — Hizmete girişinden buyana çalışmadığı aylar ve toplamı:

5 — Çalışmamasının sebebi:

6 — Şimdiye kadar takılan yedek parçalar, takıldıkları tarih, onarım masrafları tutarı, onarım edildiği yerler:

7 — Üzerindeki lastiklerin, jantların boyut ve numaraları:

8 — Yedek lâstik verilip verilmediği ve tarihi:

9 — İlde taşıtın sorumluluğunu taşıyan şahsın adı ve soyadı: Görevi:

10 — Taşıt kullanan şoförün adı ve soyadı:

Doğruluğu tasdik olunur.

............/........./196

.... İli Millî Eğitim Müdürü

İmza - Mühür

Not: 1 — Taşıtların, 31.12.196 durumunu şaptamak üzere düzenlenir ve en geç 10/Ocak/ tarihinde Bakanlığımızda, bulunacak şekilde gönderilir.

İLKÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 326.7(2-D)-4367 27-1-1965

6974

Konu: Türkiye Radyolarında yayınlanacak beslenme ve eğitimi programları h.

VALİLİKLERE

1 — Bundan böyle, her hafta Cuma günleri saat 9.50 de Türkiye Radyolarında, 20 dakika süreli, beslenme ve eğitimi ile ilgili yayınlar yapılacaktır.

2 — Bu konudaki programlar Bakanlığımızla Radyo - Televizyon Kurumunun işbirliği ile hazırlanacaktır.

3 — Programın ilk on dakikasında beslenme eğitimi, geri kalan zamanında ise Türk yemeklerinden gerekli görülenlerin beslenme kurallarına uyularak pişirilmesi üzerinde durulacaktır.

4 — Bu yayınların, okullarda öğretmen ve öğrencilere dinletilmesi imkânlarını sağlanması, bunun için gerekirse Millî Eğitim müdürlüklerince konuşmaların bant'a alınması çok uygun olur. Bu yoldan gidilerek, çeşitli toplantılarda velilere ve halka dinletme çarelerinin araştırılması, beslenme ve eğitiminin topluma mal edilmesi bakımından yararlı görülmektedir.

5 — Ayrıca, beslenme müfettişleri ve beslenme eğitimcileri tarafında,n programı dinliyen her meslekten ve gruptan (öğretmen, öğrenci, veli, öğrenimli, öğrenimsiz, kadın, erkek ve özellikle ev kadını) gibi kişilerin bu konudaki düşünce ve dileklerinin saptanarak Bakanlığımıza duyurulması, programın genel isteğe uygun ve daha yararlı hale sokulmasında ışık tutacaktır.

Uzun ve yorucu emeklerle hazırlanmakta olan yayınlardan beklenen faydanın sağlanabilmesi için, gerekli hertürlü tedbirin alınmasını ve durumun bütün ilgililere duyurulmasını önemle rica ederim.

Dr. İbrahim ÖKTEM
Millî Eğitim Bakanı

İLKÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 326.7(2-H) 19589 22-5-1964

6975

Konu: Süttozundan sütün hazırlanması adlı levha h.

VALİLİKLERE

Beslenme eğitimi uygulanmasında bir kolaylık sağlamak üzere, «Süttozundan Sütün Hazırlanması» adlı levha bastırılarak yeteri kadar ilinize de gönderilmiştir.

Söz konusu levhanın yeniden bastırılması ve dağıtımı çok masraflı olacağından, okullara dağıtılacakların çerçevelenmek suretiyle, sütün hazırlandığı yere asılması ve uzun zaman yararlanılır durumda saklanması uygun olur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Necip AŞKIN
İlköğretim Genel Müdür Yardımcısı
Millî Eğitim Bakanı y.

İLKÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 326.7(2-A)-23230 19-6-1964

6976

Konu: Depoların özellikleri ve depolama h.

VALİLİKLERE

Besin maddelerinin saklandığı depoların özellikleri ve depolamada gözönünde bulundurulması gereken hususlarla ilgili aşağıdaki açıklamalara titizlikle bağlı kalınmasını önemle rica ederim.

Osman ÜLKÜMEN
İlköğretim Genel Müdürü
Millî Eğitim Bakanı y.

DEPOLARIN ÖZELLİKLERİ

1 — Besin maddelerinin saklanacağı depo: serin, rutubetsiz, iyi havalandırılabilir ve aydınlık olmalıdır.

2 — Zemin sağlam, tercihan beton olmalıdır. Kapı ve pencereler iyi kapanabilir durumda olmalı, deponun emniyeti bakımından gerekirse pencerelere demir konulmalıdır.

3 — Havalandırma sırasında dışarıdan gelebilecek zararlı hayvanlara karşı bütün pencerelere tel konulmalıdır.

4 — Kolay sayım yapılabilmesi için yeter derecede aydınlık olmalıdır.

5 — Pencere ve kapılar sıkıca kapanabilecek şekilde olmalı ve büyük depolarda bekçi bulundurulmalıdır.

6 — Rutubet ve su baskınlarından doğacak zararları önlemek, havanın besin maddelerinin etrafında daha çok ve kolaylıkla akımını sağlıyarak bozulmayı geciktirmek, bakımı ve sayımı kolaylaştırmak için depolama yerden 30-35 cm. kadar yükseltilmiş tahta veya demir ranzalar üzerine yapılmalıdır.

DEPOLAMADA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

1 — Besin maddelerinin saklandığı depoya diğer maddeler konulmamalıdır (özellikle kokulu, bulaşıcı, zehirli, yanıcı ve patlayıcı olanlar.)

2 — Besin maddeleri depolanırken:

a) Aynıcins besinlerin bir arada depolanması ve istiflerin görünür bir yerine besin maddelerinin cinsini ve depoya giriş tarihini gösteren levhaların konulması,

b) Önce kullanılmak üzere eski stokların ön taraflara, yenilerin arkalara yerleştirilmesi,

c) Besin maddelerinin doğrudan doğruya gelecek ısı ve ışığa karşı korunması,

d) Besin maddelerinin duvara dayanmaması, torba ve çuvalların 4-5 taneden faslasının üst üste konulmaması ve yüksek yerlerde sıcaklık daha fazla olacağından tavana yakın yerlere istiflenmemesi,

e) Girip, çıkma, mal alma ve bozulmanın siyaretini önlemek için dizilerin aralıklı olması,

f) Bazı besin maddeleri en iyi şartlarda depolansa bile görünüşte, kokuda, lezzette belirli değişiklikler sebep olan:

Zararlı hayvanlar
Küf
Kokma ve çürüme

ile kullanılmaz hale gelir. Bu sebeptten beli aralıklarla besin maddelerinin dikkatle kontrol edilmesi,

g) Besin maddelerinde yukarıda belirtilen değişiklikler görülecek olursa, mahallî hükûmet veterineri veya tabibinden alınacak raporla birlikte durumun Bakanlığa bildirilmesi,

h) Türlü sebeplerle bozulan besin maddelerinin muayene edilmek üzere hemen depodan çıkarılması ve diğerlerine bulaşmasının önlenmesi için bulunduğu yerin iyice temizlenmesi,

i) Açık ve yırtık ıtorbaların, delik, ambalajı bozulmuş kutuların önce kullanılmak üzere ayrı bir yerde depolanması üzerinde önemle durulmalıdır.

3 — Unlar serin bir yerde saklanmalıdır. Ancak, soğuk hava akımı rutubete sebep olacağından soğuk hava depolar ıbu iş için uygun değildir.

İLKÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 326.7(2-F) 29120 22-7-1964

6977

Konu: Hasar ve kayba uğrayan besin maddeleri h.

VALİLİKLERE

Bilindiği üzere, Amerikan CARE teşkilâtı tarafından memlekeetmizie verilen besin maddeleri liman şehirlerinde vapurlardan Kızılay temsilcileri tarafından teslim alınarak Bakanlığımıza ciro edilmektedir.

Ciro işlemi tamamlandıktan sonra gerek limanda gerekse mürettep illere taşıma sırasında meydana gelecek hürtürlü hasar ve kayıptan sorumlu olanları takip etmek, meydana gelecek zararı ödetmek, ihaleyi yapan liman şehri ilgililerinin görevidir.

Ancak, hasar ve kayıplara sebep olanlar hakkında bir taraftan kanuni işlemlere başvurulurken diğer taraftan da durumdan aynı gün ve gerektiğinde telle Bakanlığımıza bilgi verilmelidir.

Gereğinin yapılmasını önemle rica ederim.

Osman ÜLKÜMEN
İlköğretim Genel Müdürü
Millî Eğitim Bakanı y.

İLKÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 326.7(2-g)-29539 24-7-1964

6978

Konu: Bazı okul müdür ve öğretmenlerinin ve diğer ilgililerin beslenme ve eğitimi h.

VALİLİKLERE

Bazı okul müdür ve öğretmenlerin ve diğer ilgililerin beslenme ve eğitimi hizmetlerini asli görevlerinden saymayıp

ihtiyari bir iş gibi düşündükleri geçen yarışmalardan ve Bakanlığımıza aksedeen olaylardan anlaşılmaktadır.

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu Beslenme İşleri ve Eğitimini de eğitim hizmetleri arasına almıştır.

Bu sebeple, ilköğretim kurumlarında çalışanlardan, beslenme işleri ve eğitimi çalışmalarında ihmali görülenlere de, diğer görevlerinde ihmali görülenler hakkında uygulanan 4357 sayılı kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

Bu genelgenin ilgililere duyurulmasını ve buna göre işlem yapılmasını rica ederim.

Osman ÜLKÜMEN
İlköğretim Genel Müdürü
Millî Eğitim Bakanı y.

İLKÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 326.7(2-A) 31495 4-8-1964

6979

Konu: Ek besin durumu h.

VALİLİKLERE

Bakanlığımızdan gönderilen, 222 sayılı kanunun 76. maddesine göre elde edilen ve çevrece sağlanan ödeneklerle illerimizde ek besin eğitimi yapılmaktadır. Bu eğitim, Süttozu Un ve Margar'ne yardımcı olarak uygulanmaktadır. Ancak, bazı illerimizde bu işin, çocukların gerçek ihtiyaçları ile ilgisi olmayan maddelere yönetildiği öğrenilmiştir. Bu konuda, beslenme kalıplarına, bu eğitimin amaç ve gereklerine uymayan bisküvit ve benzeri besin maddeleri yaptırarak, hem bilmeden çocukların gelişmelerine engel olunduğu, hem de gereksiz yere para harcandığı örnek gösterilebilir.

Yukarıda açıklanan nedenle, bu genelge alınır alınmaz, ek besin olarak seçilcek besin maddeleri, gerekçeleri ile birlikte ve ilişik örneğe uygun çizelge düzenlenerek Bakanlığa bildirilecektir. Bu işin yapılmasında, seminer görmüş ilköğretim müfettişleri ile beslenme eğitimcilerinden kurulacak bir komisyondan yararlanılacaktır. Söz konusu personelin yardımları ile hazırlanan ve onların imzalarını taşıyan, gerekçeli teklif çizelgesi Bakanlıkça incelenerek teklif uygun görülürse satınalmaya başlanabilecektir.

Ek besin seçiminde ilişik talimattaki esaslar gözönünde bulundurulacaktır. Gereğince işlem yapılması için ilgililere emirlerinizi rica ederim.

Ek: 1

Not: Ekli genelge ilçe sayısı kadar gönderilmiştir. İlköğretim Müdürlüklerine birer nüsha ilinizce yollanacaktır.

Osman ÜLKÜMEN
İlköğretim Genel Müdürü
Millî Eğitim Bakanı y.

Ek Besin Seçimi ile İlgili Teknik Talimat

1 — Ek besin yardımları çocuğun beslenme ihtiyaçları dikkate alınarak yapılmalıdır. Bundan dolayı bölgelere göre çocukların beslenme durumları görevlilerce etüd edilecek ve eksik olan besin yapıtaşları kabaca da olsa tesbit edilecektir.

Bilindiği gibi, gelişme çağında olan çocukların daha ziyade protein, kalsiyum, çeşitli vitaminler ve kaloriye ihtiyaçları vardır. Bunlar arasında protein ve kalsiyum noksanlığı gayet iyi bilindiği için yapılan süttozu yardımları ile karşılanmaya çalışılmıştır. Süttozu veya süttozundan yapılan yoğurt, ayran ve peynir ile benzerleri bu ihtiyacı bir nisbet halinde karşılamaktadırlar.

Kalori ihtiyacına gelince, Türkiye'deki genel beslenme plânı bunu da sağlıyacak mahiyettedir. Çok yenilen ekmek ile şekerli maddeler ve yağlı yemekler, çocuğun kalori ihtiyacını genel olarak karşılar. Böyle olmasına rağmen hareketli bir çağda olan ilkokul öğrencisi ,daha fazla kalorice zengin yiyeceğe de muhtaç bulunabilir. Böyle olduğu takdirde çocuk, harcadığı kalorinin karşılanması için kendi vücudundaki yağları yakacağından zayıflar. Çocuklar arasında kitle halinde zayıflama, süzülmeler görüldüğü takdirde ek besinlerin kalori değerlerinin yüksek olması da istenebilir

. Asıl mesele bazı bölgelerde çok eksik olan vitamin yetersizliklerini karşılamaktır.

2 — Vitamin yetersizliklerini karşılamak için görevliler bilhassa şu hususlar üzerinde önemle durmalıdırlar:

Meyve ve sebzelerde bol olarak bulunan (C) vitamini çocuğun ;ok muhtaç olduğu bir vitamindir. Ancak, bayatlama ve benzeri olaylar bu vitaminin çabuk harap olmasına sebep olur. Bazı bölgelerde bu vitamin bakımından zengin olan yiyecekler kıt veya pahalı olduğundan, yeter miktarı aile tarafından satın alınamaz. Meselâ, memleketimizin doğu ve güney doğu bölgelerinde, kış aylarında vitamin (C) den zengin yiyecekler hemen hemen bulunamamakta ve bundan dolayı vitamin (C) yetersizlikleri çok yaygın bir hal almaktadır.

Buna karşılık narenciye bölgesi ile Eğe Bölgesi'nde yaz ve kış aylarında yeter miktarda vitamin (C) tedarik edilebilmekte ve bu vitamin kaynakları ucuz ve aynı zamanda bol olduğundan, aileler tarafından da satın alınabilmektedir. Bazı bölegelerde bu bakımdan zengin kaynaklar bulunduğu halde görenek ve alışkanlıklar dolayısıyle çocuk bu yiyeceklere alıştırılmadığından veya kullanış şekli yanlış olduğundan vitamin (C) noksanlıklarına rastlanır. Vitamin (C) de olduğu gibi bazı bölgelerde vitamin (B_1) veya diğer vitaminlerin yetersizlikleri mevcut olabilir.

Bunun yanında demir ve kalsiyum ile fosfor gibi mineral madde yetersizliklerinde söz açılmaktadır. Bütün bu beslenme yetersizliklerinin meydana çıkarılmasında beslenme eğitimcileri ile mahallî hükûmet tabiplerinin işbirliği yapmaları uygun olur.

3 — Beslenme yetersizliklerinin şekil ve tabiatı böylece anlaşıldıktan sonra ek besinin bu yetersizliğe yöneltilmelidir. Genel olarak halkımızın, özellikle çocuklarımızın beslenmesinde protein yetersizliği olduğu saptanmıştır. Bu arada, bölge özelliklerine göre vitamin (C), vitamin (A) ve riboflâvin eksikliği de vardır. Bu sebeple, ek besin satınalınırken bu noksanları giderecek besinler seçilmelidir.

Proteinli yiyecekler: Mahallî şartlara göre kavurma, peynir, çökelek, yumurta, sucuk, pastırma, mümkün olan yerlerde de tuzlu balık gibi.

Vitamin ve mineral maddece zengin yiyecekler: Portakal, mandalin, greypfurt, elma, havuç, lâhana, marul, domates gibi.

Gerek proteince, gerek vitamin bakımından zengin yiyecekler bölge özelliklerine göre bol ve ucuz olduğu zaman satın alınmalıdır.

Bundan başka çok sık olmamak şartı ile özellikle soğuk kış aylarında tahin helvası verilebilir.

Çeşitli genelgeler ve seminerlerde yapılan uyarmalara rağmen bazı iller israrla şeker, marmelât, reçel ve bisküvit gibi pahalı ve çocuğun yukarıda bahsedilen ihtiyaçlarına cevap vermiyen ek besin satınalmaktadırlar.

Ek besin için ayrılabilen mahdut paradan azamî istifadenin sağlanması ancak az para ile besleyici değeri yüksek yiyeceklerin seçilmesi ile mümkündür. Besleyici değeri yüksek besinler seçilirken çocuğun lezzet telâkkisi de gözönünde bulundurulmalıdır.

4 — Ek besinlerin satınalınıp dağıtılması esnasında beslenme gayeleri ile birlikte bazı eğitsel amaçlarda alınabilir. Yurdumuzda bol olarak yetiştiği halde besleyici değeri iyi bilinmediği için halkın yemeyi adet etmediği bazı gıdalar vardır. Bunların çocuklara sevdirilerek yedirilmesi yerli ürünlerimizi değerlendirme yönünden önem taşımaktadır. Meselâ yer fıstığı bizde ancak yemiş olarak ve mahdut ölçüde kullanıldığı halde, bunun daha çok kullanılmasının teşviki hiçte yanlış bir hareket olmıyacaktır. Çünkü bu besin maddesi protein, yağ ve bilhassa vitamin (B_1) bakımından zengin bir kaynaktır.

Ek besin yardımları yapılırken verilen besleyici değerinin çocuklara tanıtılması ve bilimsel temellere bağlı kalmak suretiyle açıklamalarda bulunulması eğitsel bir değer taşır.

5 — Ek besin yardımları için satın alınacak yiyecekler çocuklara okul şartları altında kolayca dağıtılabilmeli ve etrafın kirlenmemesi ve çocuğun bu yiyeceklerle bulaşmaması sağlanmalıdır.

6 — Ek besin yardımlarından bıkkınlığı önlemek için zaman zaman çeşit değişiklikleri yapılmalıdır.

7 — Ek besin yardımları için satınalınacak yiyeceklerin hijiyenik durumları ve besleyici değeri bakımından güven sağlamak amacı ile bunların, varsa mahallî lâboratuvarlarda, tahlil edilmesi, yoksa hayvansal ürünler için:

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Besin Kontrolü ve Hijiyen Kürsüsü Ankara

adresine, diğer yiyecekler için Sağlık Bakanlığının bu işlerle ilgili bir kuruluşu olan:

Refik Saydan Hıfzıssıha Enstitüsü Ankara adresine başvurulmalıdır.

Bitkisel ürünler için de, en yakın Ziraat Fakültesi veya tarım teşkilâtına başvurulması ve rapor alınması uygun olur. Satın alınan yiyeceğin bu suretle muayeneye tahammülü yoksa, mahallî hükûmet tabibi, veteriner ve tarım uzmanının düzenliyecekleri müşahadeye dayanan tutanaklarla işlem yapılabilir.

8 — Ek besin olarak sucuk ve bunun gibi hileye müsait yiyecekler kullanıldığı takdirde, çok hassas davranılmalı ve hiç değilse tanınmış firmaların mamulleri satınalınmalıdır.

Peynir ve benzerleri satın alındığı zaman yağ, tuz gibi maddelerin tayini gerekir.

Bütün satınalmalarda tahlil ile ilgili numune almalarda (Gıda Maddelerinin ve Umumî Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük) bağlı kalınmalıdır.

9 — Ek besin yardımlarının seçimi ve her çocuğa verilecek miktarın tayini ile bunun gereken şartları altında dağıtım ve muhafazası için kurslara ve seminerlere tabi tutulmuş olan beslenme müfettiş ve eğitimcilerinin bilgilerinden faydalanılmalıdır.

1 — Gıda maddelerinin ve umumi sağlığı ilgilendiren eşya ve levazımın hususi vasıflarını gösteren tüzüğün, aslı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından 1952 senesinde neşredilmiş olup 1953, 1956, 1959 ve 1963 senelerinde de ekleri çıkmıştır.

Ayrıca, söz konusu tüzüğün aslı:

	Cilt	Sayfa
Düstur	33	8236 da
1953 yılındaki eki Düstur	34	1376 da
1956 yılındaki eki Düstur	37	1226 da
1959 yılındaki eki Düstur	41	72 da

1963 yılındaki eki ise 28. Aralık. 1963 günlü Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

Not: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının yeni bir «tüzük» üzerinde çalıştığı öğrenilmiştir. Yayınlandığı zaman birer adet gönderilecektir. İlinize verilen, süttozu un ve margarinden poğaça, çörek v. b. yapılması istendiğinden, 31-10-1963 gün ve 41229 sayılı genelgemiz eki teknik talimat gözönünde bulundurulacaktır. İllerce sağlanacak ek besinler için teklif çizelgesi (Bakanlığa gönderilecek ve Bakanlığın muvafakatı alındıktan sonra gereği yapılacaktır.)

1 — Seçilecek ek besinin:

Cinsi	Miktarı	Muhammen birin fiyatı Lira krş	Tutarı Lira krş

2— Çevrenizde ek besin olarak kullanılabilecek besin maddeleri nelerdir? Bu çizelgede gösterilen ek besinin tercih edilme sebebi?

3 — Çevrenizde çocukların beslenmesinde eksik görülen besi yapıtaşları: (eksiklikler çapı işareti ile belirtilecektir.)

a) Kalori
b) Protein
c) Yağ
d) Karbonhidrat
e) Kalsiyum
f) Fosfor
g) Demir
h) Vitamin A
i) Vitamin B1
j) Vitamin B2
k) Niasin
l) Vitamin C

4 — Seçilen ek besin maddesinin özellikleri: (gıda maddeleri tüzüğüne uygun olacaktır.)

5 — Ek besinden faydalanacak:
a) Okul sayısı............
b) Öğrenci sayısı.........

6 — Ek besin maddesinin:
a) Kullanılmağa başlanacağı tarih: ....
b) Bitiş tarihi: ....
c) Öğrenci başına düşen miktar:...................

7 — Ödenek durumu:
a) Ek besin sağlanmasında, hangi kaynaklardan faydalanıldığı, varsa bölüm ve maddesi: ....
b) Seçilen ek besin için harcanacak para miktarı: (yaklaşık olarak)

Satınalmak için Lira krş.	İmalât için Lira krş.

Cinsi ve özellikleri çizelgede belirtilen ek besinin seçilmesi komisyonumuzca uygun görülmüştür. 196

Başkan Üye Üye Üye Üye

Not: 1 — Ek besin olarak seçilecek her besin maddesi için ayrı bir teklif çizelgesi düzenlenecektir.

2 — Ek besinin alınması Bakanlıkça uygun görüldüğü takdirde, 4. Ağustos. 1964 tarih ve 31495 sayılı genelge esaslarına göre işlem yapılacaktır.

BU DERGİDEKİ KANUNLAR, KARARLAR VE TAMİMLERLE DİĞER YAZILAR TARAFIMIZDAN OKUNMUŞTUR.

1	12	23	34	45
2	13	24	35	46
3	14	25	36	47
4	15	26	37	48
5	16	27	38	49
6	17	28	39	50
7	18	29	40	51
8	19	30	41	52
9	20	31	42	53
10	21	32	43	54
11	22	33	44	55

(Bu dergi 5-3-1965 tarihinde basılmıştır)

ANKARA — MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ